

БОНА МЕНТЕ: Поддршка на Комисиите за односи меѓу заедниците

РЕЗИМЕ

На документот за политики

Комисии за односи меѓу заедниците

Институт за развој на
заедницата (ИРЗ)
www.irz.org.mk

ноември 2011

Оваа публикација е испечатена во рамките на проектот БОНА МЕНТЕ: Поддршка за Комисиите за односи меѓу заедниците

Издавач

Здружение Институт за
развој на заедницата
www.irz.org.mk

За издавачот

Сретен Коцески,
извршен директор

Автори

Ивана Томовска
Дамир Незири

Проектен тим

Сретен Коцески
Маргита Стојановиќ
Скендер Мехмети
Димче Јосифовски

Правен советник

Рената Дескоска

Лектура

Бобан Карапејовски

Дизајн

Александар Манчевски

Тираж: 500

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на авторот и на проектниот тим и на никаков начин не ги рефлектира гледиштата на Европската Унија.

РЕЗИМЕ

на документот за политики

Комисии за односи меѓу заедниците

Целта на овој проект е да обезбеди препораки за политики базирани на докази за работењето на Комисиите за односи меѓу заедниците (КОМЗ) и да ја поттикне нивната одржливост преку воспоставување механизам за трансфер на практичните знаења и компетенции од постојните КОМЗ на оние што ќе ги наследат, обезбедувајќи им континуитет во нивната работа. Засилувањето на КОМЗ ќе им овозможи на граѓаните што доаѓаат од различни заедници целосно да ги остваруваат своите специфични права во мултиетничките општини во државата. Оваа активност ќе продолжи да ја поддржува имплементацијата на Охридскиот рамковен договор на локално ниво, истовремено промовирајќи активно учество на граѓаните. Изработката на ова резиме на документот за политики беше овозможено со поддршка на Инструментот за претпристапна помош (ИПА) на Европската Унија, Оперативна програма 2008 – Поддршка на учеството на граѓанското општество во донесувањето одлуки и обезбедувањето општествени услуги.

Историјат на КОМЗ

Развојот и реформите по конфликтот, кои се однесуваат на децентрализацијата на власта во Република Македонија, се базирани на Охридскиот рамковен договор. Според овој документ, сите етнички заедници имаат право на правична застапеност во јавните институции и на локално и на централно ниво. Со цел да се осигура правичната застапеност и да се решат прашањата што ги засегаат етничките заедници, Законот за локална самоуправа од 2002¹ го предвиде воспоставувањето на Комисии за односи меѓу заедниците (КОМЗ) во општините каде што најмалку 20% од граѓаните се од етничко потекло различно од мнозинското население.

Законот ја предвидува КОМЗ како постојан советодавен одбор на општинскиот Совет за прашањата што ги засегаат меѓуетничките односи. Синергиите меѓу КОМЗ и општинскиот Совет се имаат зголемено во текот на годините, па, сепак, по локалните избори во март 2009, непостоењето на механизми за обезбедување на континуитет во работењето на КОМЗ во општините резултираше со **прекин на активностите**.

Во текот на изминатите години ИПЗ идентификуваше бројни прашања поврзани со работата на КОМЗ, кои може да се категоризираат во неколку групи:

- отсуство на механизми за поддршка на континуитетот на работата на КОМЗ откако ќе се воспостави нова административна структура;
- отсуство на транспарентност и информации (т.е. недостиг на систематска, прецизна и организирана база на податоци во однос на работата на општинската КОМЗ) достапна за граѓаните во општината;
- невклучување на граѓаните во работењето на КОМЗ.

¹ Закон за локална самоуправа, Службен весник на Република Македонија, бр. 5/2002; член 55 Комисии за односи меѓу заедниците.

Препораки

Правна и институционална рамка

Измена на членот 55 од Законот за локална самоуправа.

Тековна формулација на членот 55:

Член 55

(Комисија за односи меѓу заедниците)

- (1) Во општината во која најмалку 20% од вкупниот број жители на општината утврден на последниот извршен попис на населението се припадници на одредена заедница се формира комисија за односи меѓу заедниците.
- (2) Комисијата од ставот (1) на овој член ја сочинуваат подеднаков број претставници од секоја заедница застапена во општината.
- (3) Начинот на избор на членовите на Комисијата се утврдува со статут.
- (4) Комисијата ги разгледува прашањата кои се однесуваат на односите меѓу заедниците застапени во општината и дава мислења и предлози за начините за нивно решавање.
- (5) Советот на општината е должен да ги разгледа мислењата и предлозите од ставот (4) на овој член и да одлучи во врска со нив.

Предлог-измени - Регулацијата на одредени аспекти од изборот на членовите на Комисијата да биде со ЗАКОН, наместо целосно да биде оставено на општинските статути:

- 1) Членовите на КОМЗ да се избираат од страна на општинскиот Совет по спроведен отворен конкурс – ова ќе воведо транспарентност во изборот на членовите на КОМЗ и ќе отвори можност да аплицираат за членство во ова тело лица што се угледни и почитувани во своите општини и се посветени на градењето добри меѓуетнички односи.
- 2) Воведување неспојливост меѓу позицијата член на КОМЗ и член на општинскиот Совет – практиката од изминатите години покажа дека во некои општини членовите на КОМЗ истовремено беа и членови на општинскиот Совет. Ова водеше кон повторување на дебатите од Советот во КОМЗ, како и до поголемо влијание на овие членови во работењето на КОМЗ.
- 3) Зголемување на времетраењето на мандатот на членовите на КОМЗ за да се обезбеди континуитет кога ќе се сменат органите на локалната самоуправа по спроведени локални избори. Ова значи дека мандатот на членовите на КОМЗ ќе биде 5 години, додека мандатот на членовите на општинскиот Совет е 4 години.
- 4) Воведување рокови со кои ќе се обврзе Советот на општината да ги прегледа мислењата и предлозите на КОМЗ - општинскиот Совет треба да биде обврзан да ги прегледува мислењата и предлозите од КОМЗ поднесени во пишана форма во рок од 15 дена од нивното поднесување или на првиот нареден состанок на општинскиот Совет.
- 5) Воведување обврска општинскиот Совет да побара мислење од КОМЗ за одлуки што се носат со Бадинтерово (двојно) мнозинство.
- 6) Воведување правило дека претседателот на КОМЗ е претставник од заедницата што не е мнозинство во општината.
- 7) Зголемување на надлежностите на КОМЗ преку воведување на правото Комисијата да дава мислења и предлози за општинскиот буџет, кои треба да се земат предвид од страна на општинскиот Совет.
- 8) Воведување обврска општинскиот Совет да обезбеди финансиски средства во буџетот за работењето на КОМЗ.
- 9) Воведување редовна комуникација меѓу КОМЗ и Комитетот за односи меѓу заедниците при Собранието на Република Македонија преку обврзување на КОМЗ барем трипати во текот на годината да го информира Комитетот за односи меѓу заедниците при Собранието за ситуацијата со меѓуетничките односи во нивните општини.

Изменетиот член 55 од Законот за локална самоуправа со предложените решенија би изгледал вака:

Член 55

(Комисија за односи меѓу заедниците)

- (1) Во општината во која најмалку 20% од вкупниот број жители на општината утврден на последниот извршен попис на населението се припадници на одредена заедница се формира Комисија за односи меѓу заедниците.
- (2) Комисијата од ставот (1) на овој член ја сочинуваат подеднаков број претставници од секоја заедница застапена во општината.
- (3) Членовите на Комисијата се избираат од страна на општинскиот Совет со мандат од пет години врз основа на јавен конкурс, кој го распишува Градоначалникот на општината.
- (4) Начинот на избор на членовите на Комисијата се утврдува со статутот на општината.
- (5) Функцијата член на Комисијата е неспојлива со функцијата член на Советот на општината.
- (6) Комисијата избира претседател на Комисијата од редовите на членовите што ѝ припаѓаат на заедницата што не е мнозинство во општината.
- (7) Комисијата :
 - ги разгледува прашањата што се однесуваат на односите меѓу заедниците застапени во општината и дава мислења и предлози за начините за нивно решавање;
 - дава мислење за предложените одлуки кои Советот на општината ги усвојува со мнозинството предвидено во член 41 став 3 од законот;
 - дава мислење за буџетот на општината;
 - дава мислење за правичната застапеност при вработувањето во општинската администрација и во општинските јавни организации и институции.
- (8) Комисијата е должна мислењето по предлозите од ставот (7) алинеја 2 и 3 да го достави до Советот во рок од 7 дена од добивањето на барањето за мислење.
- (9) Советот на општината ги разгледува мислењата и предлозите од ставот 7 од овој член и донесува одлука во однос на нив во рок од 15 дена од нивното поднесување или на првата наредна седница на Советот на општината.
- (10) Комисијата редовно го информира Комитетот за односи меѓу заедниците за прашањата од својата надлежност, најмалку трипати годишно: до крајот на април, август и декември.
- (11) Комисијата располага со буџет за својата работа.

Измена на членот 41 од Законот за локална самоуправа
Тековна формулација на членот 41:

Член 41
(Работа на седниците на Советот)

- (1) Советот може да работи ако на седницата присуствуваат мнозинство од вкупниот број членови на советот.
- (2) Советот одлучува со мнозинство гласови од присутните членови, ако со закон и со статутот поинаку не е определено.
- (3) Прописите кои се однесуваат на културата, употребата на јазиците и писмата на кои зборуваат помалку од 20% од граѓаните во општината, утврдувањето и употребата на грбот и знамето на општината, се усвојуваат со мнозинство гласови од присутните членови на советот, при што мора да има мнозинство гласови од присутните членови на советот кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинско население во општината.
- (4) На седницата на советот по правило, се гласа јавно.
- (5) За секоја седница на советот се води записник.

Предложени промени:

- 1) Општинскиот совет треба да побара претходно мислење од КОМЗ за одлуките што се носат со Бадинтеровото мнозинство, во согласност со ставот 3 од членот 41.

Изменетиот член 41 би гласел:

Член 41
(Работа на седниците на Советот)

- (1) Советот може да работи ако на седницата присуствува мнозинство од вкупниот број членови на Советот.
- (2) Советот одлучува со мнозинство гласови од присутните членови, ако не е определено поинаку со закон и со Статутот.
- (3) Прописите што се однесуваат на културата, употребата на јазиците и писмата на кои зборуваат помалку од 20% од граѓаните во општината, утврдувањето и употребата на грбот и знамето на општината, се усвојуваат со мнозинство гласови од присутните членови на Советот, при што мора да има мнозинство гласови од присутните членови на Советот што им припаѓаат на заедниците што не се мнозинско население во општината.
- (4) Пред донесување на одлуките од ставот 3, Советот е должен да побара претходно мислење од Комисијата за односи меѓу заедниците од членот 55 од Законот.
- (5) На седницата на Советот, по правило, се гласа јавно.
- (6) За секоја седница на Советот се води записник.

Да има стандардизирани одредби во општинскиот Статут - одредби што се однесуваат на работењето на КОМЗ.

Тие одредби да го вклучуваат следново:

- членството во КОМЗ да биде отворено за сите граѓани;
- дефиниран и унифициран надомест за СИТЕ членови на Комисијата.

<p>Правилник (Деловник за работа) Општините да усвојат еден стандардизиран модел на деловник.</p>
<p>Градоначалникот да определи едно лице од администрацијата што ќе биде одговорно за потребната логистика и административна поддршка за работењето на КОМЗ.</p>
<p>Градоначалникот да определи лице што ќе биде одговорно за соодветната документација и за чување на документите за сите состаноци, активности, прашања и достигнувања на КОМЗ во писмена и во електронска форма.</p>
<p>Предавање на документацијата од една КОМЗ на друга во рок од 15 дена од изборот на нов состав на КОМЗ.</p>
<p>Градење капацитети</p>
<p>Задолжителен состанок на членовите на поранешната и на новата КОМЗ во рок од 15 дена од изборот на новите членови на КОМЗ за да се пренесат вештините и да се даде краток преглед на минатите активности и прашања.</p>
<p>Обука за КОМЗ и општинската администрација за видливоста, комуникацијата и подигањето на свеста за работата и улогата на КОМЗ.</p>
<p>Споделување на добри практики меѓу КОМЗ и негување на меѓуопштинската соработка.</p>
<p>Опфат на КОМЗ: вклучување на граѓанското општество и на граѓаните</p>
<p>Формално партнерство со локална НВО за да се поддржи работењето на КОМЗ, да се документира и да се пренесува знаењето на новите членови на КОМЗ во случаите кога општината или КОМЗ не се во можност да го прават тоа.</p>
<p>КОМЗ да имаат стандардизирана и унифицирана процедура за директни поплаки што ги поднесуваат граѓаните. Да има на располагање формулари лесни за пополнување кај општинскиот администратор, Центрите за информирање на граѓаните или општинската Интернет-страница.</p>
<p>Следењето на работата на КОМЗ од страна на локални НВО-и да биде утврдено во Правилникот. Претставници на НВО-ите редовно да бидат присутни на состаноците на КОМЗ и да имаат пристап до нивната годишна програма, до годишниот извештај и до работните документи.</p>
<p>Граѓаните да бидат целосно информирани за улогата на КОМЗ и за можностите што им ги нуди таа и да има јасно дефинирани механизми и канали за непречена и ефикасна комуникација со КОМЗ.</p>

За Институтот за развој на заедницата (ИРЗ)

ИРЗ е граѓанско здружение што функционира веќе 15 години. На почетокот ИРЗ беше формиран за да се осврне на меѓуетничките тензии во Тетовскиот регион, а денес функционира во околу 30 општини, вклучувајќи околу 60% од целокупното население на земјата. Мисијата на ИРЗ е да го зголеми меѓуетничкото разбирање и толеранција и да ги подобри животните услови и животниот стандард на граѓаните. Главната целна група се немнозински етнички групи во општините каде што се имплементира Охридскиот рамковен договор.

Проектот се надоврзува на претходните напори и активности спроведени од страна на ИРЗ. ИРЗ од 2006 има посветено дел од своите програми за поддршка на работата на КОМЗ во државата преку разновидни активности, какви што се: градење капацитети, работилници, тренинг-сесии, информативни состаноци, па дури и финансиска поддршка. Почнувајќи од 2009/2010, активностите на ИРЗ во текот на минатата година се префрлија во областа на политиките со цел да се обезбедат трајни ефекти на активностите.

Институт за развој на заедницата
Community Development Institute- Macedonia

www.irz.org.mk

Љ. Б. Пиш 82 Тетово
+389-44-340-677